† VARSANUFIE
Arhiepiscopul Râmnicului

Credința ortodoxă – fundamentul unității tuturor românilor

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2018 drept *Anul Omagial al unității de credință și de neam* și *Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918* în tot cuprinsul Patriarhiei Române, având în vedere că anul acesta se împlinesc 100 de ani de la înfăptuirea acestui ideal sublim spre care a năzuit poporul român de veacuri.

Principalul factor care a contribuit la menținerea unității de neam a poporului român a fost și rămâne unitatea de credință, constantă a neamului nostru încă de la nașterea sa, având în vedere că procesul etnogenezei s-a suprapus cu cel al primirii Cuvântului lui Dumnezeu, nașterea noastră ca popor fiind dublată de nașterea noastră întru Hristos, întrucât încreștinarea poporului nostru de către Sfinții Apostoli Andrei și Filip a coincis cu nașterea acestuia. Astfel, unitatea noastră ca neam are ca temelie identitatea noastră spirituală ca popor creștin.

Unitatea Bisericii, întemeiată în chip văzut prin Pogorârea Sfântului Duh în ziua Cincizecimii și sădită pe pământul binecuvântat al Patriei noastre prin propovăduirea apostolică, devine una dintre coordonatele principale pentru întărirea unității românilor. S-au scris sute de pagini despre importanța limbii unitare și rolul Bisericii Ortodoxe, în acest sens, pentru unirea tuturor provinciilor istorice ale neamului nostru într-un singur stat unitar și independent, dar și despre efortul clerului pentru înfăptuirea acestui ideal sfânt, însă, în același timp, trebuie accentuați și alți doi factori care au făcut posibilă unirea românilor: păstrarea dreptei credințe apostolice de către majoritatea covârșitoare a acestora, indiferent în ce parte a teritoriului actual al Patriei au locuit, și rolul Sfintei Liturghii în unirea, nu doar sufletească, ci și socio-politică a românilor.

Păstrarea Cuvântului lui Dumnezeu primit prin vestire apostolică de către strămoșii noștri a avut un rol hotărâtor în unirea românilor, aceștia simțindu-se în același cuget, nu doar prin limbă, ci mai ales prin aceeași credință. De cele mai multe ori, dezrădăcinarea forțată a unor grupuri de români din credința lor a însemnat și deznaționalizarea acestora deoarece furându-li-se credința dreaptă, a fost ușor să fie înstrăinați și de neamul

lor, după cuvântul Proorocului Ieremia: „Că două rele a făcut poporul Meu: pe Mine, izvorul apei celei vii, M-au părăsit, şi şi-au săpat fântâni sparte, care nu pot ţine apă" (*Ieremia* II, 13). Depărtarea de Cuvântul lui Dumnezeu, înseamnă îndepărtarea de singurul izvor, harul lui Dumnezeu, care ţine sufletul şi Neamul nostru întru unitate.

Poporul dreptcredincios s-a considerat întotdeauna o unitate în timp şi spaţiu, Dumnezeu vorbind la „tot poporul ca unui singur om" (*Neemia* VIII, 1). Întregul popor binecredincios care Îl urmează pe Hristos Domnul în şi prin Duhul Sfânt, formează nu doar o unitate spirituală, ci chiar şi socială: „Şi toţi au mâncat aceeaşi mâncare duhovnicească; şi toţi, aceeaşi băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească ce îi urma. Iar piatra era Hristos" (I *Corinteni* X, 3-4). Binecredincioşii creştini au înţeles cuvântul profetului Isaia: „Dacă nu credeţi, veţi fi zdrobiţi" (*Isaia* VII, 9) şi cu referire socio-politică, aşa cum se raportează şi acest profet în versetul citat, credinţa dreaptă fiind adevărata şi singura temelie pe care se poate clădi un neam. Cârmuitorii Neamului românesc dintotdeauna au ştiut precum Moise altădată, care „a ales mai bine să pătimească cu poporul lui Dumnezeu, decât să aibă dulceaţa cea trecătoare a păcatului" (*Evrei* XI, 25), că doar prin păstrarea Cuvântului lui Dumnezeu neschimbat vor reuşi să cârmuiască drept poporul încredinţat. În prefaţa *Bibliei* de la 1688, Patriarhul Dositei al II-lea Notaras al Ierusalimului (1669–1707) l-a zugrăvit pe Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu ca pe un luminător al întregului popor român: „vrednic de mii de laude eşti Măriia ta, care la un norod întreg dai cuvântul lui Dumnezeu, ca oarece lumină fiind până acum supt acoperemânt şi o pui în sfeşnic, ca să lumineze celor den casă ai Besericii noroade: rumânilor, moldovenilor şi ungrovlahilor"[1]. Voievozii ţărilor române s-au străduit să susţină tălmăcirea Cuvântului lui Dumnezeu în limba română, înţelegând, pe de o parte, faptul că unitatea neamului se poate asigura doar prin păstrarea dreptei credinţe, iar pe de altă parte, sesizând centralitatea Sfintei Scripturi atât în viaţa eclesială, cât şi în cea socială, acestea nefiind realităţi separate. În acest sens, se înţelege că unitatea ontologică a Neamului nostru condiţionează unitatea de credinţă, dar şi unitatea în dreapta credinţă asigură şi întăreşte unitatea de neam. „Există aşadar aici un raport de apartenenţă reciprocă între popor şi carte. *Biblia* nu e nimic fără popor, dar nici poporul nu poate dăinui fără carte, pentru că în ea îşi găseşte raţiunea sa de a fi, vocaţia lui, identitatea sa. Această apartenenţă reciprocă între popor şi *Biblie*, care înseamnă mai în profunzime apartenenţa poporului la Dumnezeu prin legământ, e celebrată în liturghie, care e şi locul

1 Ion BIANU, Nerva HODOŞ, *Bibliografia românească veche*, tomul I, 1508-1830, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 1903, p. 289.

Cu cât e omul mai apropiat de Dumnezeu, cu atât el este mai apropiat de semenii lui; cu cât e mai îndepărtat de El, cu atât stă într-o sciziune tot mai profundă și cu aproapele. Doar Hristos Cel Înviat îi poate ține pe credincioși să rămână neabătuți în „unitatea Duhului întru legătura păcii”.

în care are loc opera de receptare a Bibliei”[2]. Principalul factor de coeziune spirituală și socială este reprezentat de către Sfânta Liturghie, fiind Taina adunării credincioșilor laolaltă și a unirii lor cu Hristos și întru Hristos.

Credincioșii, participând cu toții la aceeași Liturghie „într-un gând”[3], înțelegeau puterea unificatoare a Sfintei Liturghii și vieţuiau întru unitate ca fiind același popor al lui Dumnezeu. Acest lucru a înlesnit apoi unirea lor socio-politică. Rugăciunea pentru „unitatea credinței”[4], cerută de către credincioși, presupune și unitatea de viețuire. În Sfânta Liturghie, clerul și credincioșii se prezintă înaintea lui Dumnezeu ca o unitate, după modelul Sfintei Treimi: „Și ne dă nouă, cu o gură și o inimă, a slăvi și a cânta preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururi și în vecii vecilor”[5]. Această unitate reflectată în cultul divin este lucrătoare și în plan social: uniți în Hristos Domnul Cel Unul, credincioșii trebuie să lucreze în lume pentru a împărtăși această unitate prin slujirea jertfelnică față de aproapele. Adevărata comuniune sau unitate a creștinilor se constituie doar în unitatea Trupului Celui înviat al Mântuitorului. Fiecare credincios este chemat personal să se facă părtaș, în cadrul Sfintei Liturghii, de darurile care izvorăsc din Persoana lui Hristos Cel Înviat, să se întărească din puterea harică ce izvorăște din Trupul Înviat al Domnului. Cu cât e omul mai apropiat de Dumnezeu, cu atât el este mai apropiat de semenii lui; cu cât e mai îndepărtat de El, cu atât stă într-o sciziune tot mai profundă și cu aproapele. Doar Hristos Cel Înviat îi poate ține pe credincioși să rămână neabătuți în „unitatea Duhului întru legătura păcii” (*Efeseni* IV, 3). Actualizarea unității credincioșilor în Biserică se face prin cultivarea iubirii și, mai ales, prin împărtășirea cu Hristos Euharistic, cu Trupul Cel răstignit, înviat și înălțat la Ceruri al Fiului lui Dumnezeu înomenit: „și pe noi toți care ne împărtășim dintr-o Pâine și dintr-un Potir să ne unești unul cu altul prin împărtășirea Aceluiași Sfânt Duh”[6], credincioșii devenind și simțindu-se ca într-un singur neam, o singură familie: „Să aflăm milă și har împreună cu toți sfinții, care din veac au bineplăcut Ție: cu strămoșii, părinții, patriarhii, proorocii, apostolii,

2 Enzo BIANCHI, *Ascultând Cuvântul – pentru lectura duhovnicească a Scripturii în Biserică*, în românește de Maria-Cornelia Ică jr, Ed. Deisis, Sibiu, 2011, p. 113.

3 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, Ed. IBMBO, București, 2012, p. 168.

4 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, p. 183.

5 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, pp. 180-181.

6 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, p. 255.

propovăduitorii, evangheliștii, mucenicii, mărturisitorii, dascălii și cu tot sufletul cel drept care s-a săvârșit întru credință”[7].

Modelul suprem al unității de credință, dar și al unității sociale, are la bază unitatea Sfintei Treimi, care se împărtășește prin și în Biserică, ca Trup al lui Hristos. Actualizarea unității credincioșilor în Biserică se face prin cultivarea iubirii și, mai ales, prin împărtășirea cu Hristos Euharistic, cu Trupul Cel răstignit, înviat și înălțat la Ceruri al Fiului lui Dumnezeu înomenit: „și pe noi toți, care ne împărtășim dintr-o Pâine și dintr-un Potir, să ne unești unul cu altul prin împărtășirea Aceluiași Sfânt Duh”[8].

Astfel, alături de efortul clerului Bisericii Ortodoxe Române de întărire a conștiinței de neam și a unității tuturor românilor, propovăduirea dreptei credințe, oglindită în păstrarea neschimbată a Cuvântului lui Dumnezeu, vestit prin predica apostolică la strămoșii noștri, și participarea românilor la Sfânta Liturghie, sărbătoare de sărbătoare, au contribuit la unirea românilor într-o Românie Mare.

7 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, p. 256.

8 „Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur”, în *Liturghier*, p. 255.